

OMILIA A III-A LA ADORMIREA PREASFINTEI STĂPÂNEI NOASTRE, NĂSCĂTOAREA DE DUMNEZEU¹

Sfântul Andrei Criteanul

Ne cheamă iarăși continuarea cuvântului la praznic. Căci trebuie numaidecât ca noi în cele ce urmează să reluăm cuvântul de unde l-am lăsat, astfel încât să ne fie cuvântul desăvârșit și nedezlegat, nefiind împărțit în toate părțile și dezlânat. Și am vorbit, atât cât a fost cu puțință, cele privitoare la contemplarea trupului celui începător al vieții, mă refer la cortul Maicii lui Dumnezeu și Fecioarei. Dar mai lipsește să spun care este lauda și ce fel sunt cele lăudate. Dar acum să nu se arunce învinuirea de îndrăzneală și cutezanță asupra mea, a celui ce îndrăznesc cele mai presus de mine. Căci nu după puterea cuvântului, ci fiind îmboldit numai de făgăduința rugăciunii m-am încumetat la cuvânt, îngrijindu-mă în fel și chip după puterea celui supus și smerit. Dar prin aceasta cuvântul nu voiește să micșoreze taina, deși a fost încredințată sarcina mai întâi din cutezanță ca unui începător și neiscusit. Nimeni să nu se mire, dacă cuvântul de acum va avea ceva dintre cele nevăzute de mulți. Fiindcă vom descrie prin asemănare și pe ghicite și atât cât poate mintea să-și închipuie. Căci o descriere exactă abia îngerilor dacă ar fi cu puțință. Acestea au fost contemplate de noi. Deja armata aceea de zeci de mii de bărbați purtători de Dumnezeu, cum am spus mai sus, s-a adunat laolaltă. Și toată podoaba înțelegătoare a puterilor celor supralumești zburând de sus a venit la acea străină privescătoare și cred că erau de față și sufletele primite de Dumnezeu ale sfinților dânduind în jurul patului, pe care Cartea Cântarea Cântărilor îi numește, după contemplarea tainică, *tinere*². Căci trebuia ca sufletele cele asemenea lui Dumnezeu ale celor ce

¹ Andreas Cretensis, *Homilia III in dormitionem s. Marie (Homilia XIV, CPG 8183, BHG 1009, BHGⁿ 1115a), PG 97, 1089-1109*. Ediție realizată în cadrul Departamentului de valorizare a tezaurului patristic al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei.

² Cântarea Cântărilor 1, 6.

au viețuit să fie împreună cu împărăteasa firii, petrecându-i ieșirea. Căci trebuia să o conducă pe ea pe ultimul drum și să o petreacă la mormânt și să-i cânte laude de îngropăciune. Căci zăcea în mijloc trupul acela luminos de trei coți al Născătoarei de Dumnezeu care a cuprins toată deplinătatea Cuvântului thearhic. Care trup, văzut fiind pe pat, înmiresma toată făptura prin mirul sfințeniei. Ce minte, ce limbă ar putea pricepe rațiunile celor contemplate acolo? Pentru că toate întreceau nesfârșit toată necunoștința și nevederea. De aceea și cei mai aleși dintre înțelepții lui Dumnezeu, fiind stăpâniți de Duhul Sfânt, din preaplinul bucuriei de atunci a desfătatei străluciri dumnezeiești, schimbând bogăția iluminării în extaz, fiecare pe cât îi era cu putință, urmând unul altuia, se predă cântărilor acelor insuflate de Dumnezeu, mă refer la slujba adorării. Dar acele cântări erau nu cum suntem tentați noi înșine să ni le închipuim sau cum le-ar fi scris cineva, ci cum le dădea Duhul să le rostească aceia și cum le îngăduia El să le audă. Această laudă și cele laudate erau spuse și auzite de laudători și întreceau nesfârșit orice armonie pământească. Dar puțin îi lipsea sau nimic nu-i lipsea din răsunetul îngerilor care prăznuiau în ceruri. A căror înălțime și adâncime și frumusețe nesfârșită nu poate fi nici măcar închipuită de noi care nici nu putem gusta o asemenea dulceață și pe care s-ar cuveni să o cinstim mai degrabă prin tăcere ca fiind necuprinsă și inaccesibilă. Numai acestora este sigur să le atribuim asemenea laude căroră le este drag să se roage și pentru care nu este nici o primădie să greșească, pentru că ele nici pe cel cunoscător nu îl întristează, nici pe cel simplu nu îl împovărează. Dar lauda și cele laudate, chiar dacă scapă înțelegerii noastre sunt întocmite astfel încât să fie cuprinse ca în chip, după cât ne este cu putință nouă. Căci acesta este capătul și încununarea legămintelor pe care le-a făcut Dumnezeu cu noi. Aceasta este arătarea adâncurilor ascunse ale dumnezeieștii necuprinderi. Acesta este scopul gândit mai înainte de veci. Aceasta este încununarea dumnezeieștilor prorocii. Acesta este sfatul cel negrăit mai presus de toată necunoștința al purtării de grijă celei mai înainte fără de început cu privire la om. Aceasta este arvuna unirii și comuniunii lui Dumnezeu Atotfăcătorul cu propria făptură. Aceasta este chezașia enipostaziată a dumnezeieștilor împăcări. Frumusețea care covârșește toate. Statua sculptată de Dumnezeu. Icoana arhetipului dumnezeiesc bine zugrăvită. Înălțarea a toată contemplarea și suișului dumnezeiesc.

Cortul cel preacurat al Ziditorului a toate. Potirul primitor de Dumnezeu al nedeșertatei înțelepciuni. Comoara neprădată a vieții. Izvorul nesecat al dumnezeieștilor străluciri. Stăpânirea cea neclintită. Cu cât mai mult nu a fost stăpânită de patimi cea care îi întrecea pe toți în curăție. Prin aceasta ni s-au încredințat nouă chezașiile mântuirii. Pe de o parte, cea atât de minunată a venit până la măsura noastră și a plătit datoria comună și proprie firii. Pe de altă parte, modul după care a viețuit nu a fost astfel cel propriu nouă, fiindcă ei i-a fost proprie apropierea de Dumnezeu.

Dar dovada extremei nepățimiri este clară. Căci care dintre lucrurile cele mai mari, împreună cu prisosința virtuții nu s-au apropiat de ea? Ce minune străină nu a fost adusă spre învederarea minunilor lui Dumnezeu cu ea? Încât să o arate pe ea sălaș al tuturor minunilor aduse sau săvârșite acum precum odinioară? A căror ultimă parte se desfășoară și acum în prezent, deși ele au fost rânduite mai înainte de orice timp. Fiindcă astfel hotărăște de sus sfatul cel dumnezeiesc sfârșitul vieții cu privire la fiecare dintre noi. Și o, pronie la sfârșitul căreia nu a ajuns nimeni dintre cei născuți sau să fi putut să afle vreo urmă! A cărei lucrare care se săvârșește și acum este taina Fecioarei. Căci este taină și numai dacă luăm în considerare sfârșitul nostru. Și aceasta este de la început partea moștenirii firii omului. Dar o, cum s-a tăiat îngrăditura, legându-se de păcat? Cum s-a despicat și s-a legat cu legături prin călcarea poruncii? Ce este aceasta că moartea este disprețuită ca un somn în plină zi? Este alungată frica, nemaispăimântându-i pe cei ce sunt prunci în Hristos. Căci dacă nu ar fi murit sălașul lui Dumnezeu, s-ar fi nimicit stricăciunea semănată mai înainte prin neascultare? Da, s-a nimicit, fiindcă Hristos a murit înainte. Căci însăși firea o chema din blestemul la stricăciune, îndepărtând starea de stricăciune prin nestricăciune. O, schimburi noi! O, dumnezeiești schimbări! Firea a produs spinii voii libere. Iar ea a născut pe plinitorul voii Tatălui. Firea a născut cu chinuri de naștere moartea cea din voia liberă a neascultării, iar ea, fără dureri, a născut pe Cel ce a nimicit moartea prin ascultare. Căci ea singură, mai presus de fire, a fost aleasă din fire pentru înnoire, ea singură a slujit Plăsmuitorului întregii firi. Dar fiindcă acum ne stă înainte acest mormânt al cortului celui primitor de Dumnezeu ca un îmbeșugăt dătător de bunățăți, îndemnându-i pe iubitorii de frumos, să nu cumva să se lipsească

cineva de Biserică. Căci această harismă nu cere osteneală, are nevoie numai de voință. Așadar, să vină cu râvnă oricine are credință neîndoielnică. Să vină la casa de schimb a Fecioarei și să cunoască prin cercare împlinirea dorințelor sale. Acest mijlocitor de obște este pus înaintea, împăcați-vă toți cu Dumnezeu³. Iată izvorul nedeșertat al nemuririi, veniți toți cei omorâți și scoateți din el apă⁴. Iată râurile veșnice ale vieții, veniți toți și faceți-vă nemuritori. O, fiica lui Adam și Maica lui Dumnezeu! O, maică fără de bărbat și Fecioară născătoare de prunc! O, făptură a Celui plăsmuit întru tine sub timp, dar care nu a ieșit din propria veșnicie! Despre tine au ciripit mai înainte toți ucenicii Duhului. Moise cel dintâi văzându-te rug a zis mai înainte: *Trecând voi vedea această arătare minunată*⁵. Despre tine strămoșul lui Dumnezeu David l-a rugat pe Hristos, zicând: *Scoală, Doamne, Tu și chivotul sfințirii Tale*⁶. Despre tine același a cântat mai dinainte, preînchipuind ieșirea ta: *Feșei tale se vor ruga mai marii poporului*⁷. *Iată, toată slava fiicei împăratului este înlăuntrul, îmbrăcată cu țesături de aur și preînfrumusețată*⁸. Pe tine cartea sfântă a Cântării Cântărilor te-a preînchipuit și te-a semnificat: *Cine este aceasta care se ridică din pustie ca un stâlp de fum, tămâiată cu smirnă și tămâie din toate pulberile vânzătorului de mireme?*⁹ Despre tine iarăși aceeași carte a scris mai înainte, zicând: *Iată lectica lui Solomon... stâlpi de argint i-a făcut și spătarul ei, de aur, scărițele ei de porfiră, înlăuntrul ei, mozaic, dragostea ficelor Ierusalimului*¹⁰. Și iarăși: *Ieșiți, fiicele Sionului, și priviți la Regele Solomon, la coroana cu care l-a încununat maica lui în ziua nuntirii lui, în ziua veselirii inimii lui*¹¹. *Uitați-vă la ea, fiicele Sionului, și fericiți-o pe ea, regine și concubine lăudați-o pe ea, că mireasma veșmintelor ei, mai presus de toate aromatele*¹². Pe tine văzându-te mai dinainte Isaia a strigat însuflăt de Dumnezeu: *Iată fecioara va avea*

³ II Corinteni 5, 21.

⁴ Isaia 55, 1.

⁵ Ieșirea 3, 3.

⁶ Psalmi 131, 8.

⁷ Psalmi 44, 14.

⁸ Psalmi 44, 15.

⁹ Cântarea Cântărilor 3, 6.

¹⁰ Cântarea Cântărilor 3, 7-10.

¹¹ Cântarea Cântărilor 3, 11.

¹² Cântarea Cântărilor 6, 8; 4, 10.

în pânțele¹³. Și va fi rădăcina lui Iesei¹⁴. Și va ieși toiag din rădăcina lui Iesei și floare din rădăcină va da¹⁵. Pentru tine a vorbit mai dinainte Iezechiel: *Iată ușa, zicând, cea dinspre răsărit și ușa va fi închisă și nimeni nu va trece prin ea. Și numai Domnul Dumnezeu El Însuși va intra și va ieși și ușa va fi închisă*¹⁶. Pe tine prorocindu-te bărbatul doririlor, munte te-a numit, zicând: *o piatră se va desprinde din tine, fără mână bărbătească, tăiată, nu despăcată, desprinsă, nu despărțită*¹⁷. Prin asumarea omenității noastre. Tu ești măreția înfricoșătoarei iconomii la care și îngerii doresc să privească¹⁸. Tu ești sălașul preafrumos¹⁹ al dumnezeieștii pogorâri. Pământul cel cu adevărat dorit. Căci a pofțit Împăratul slava frumuseții tale²⁰ și a iubit comoara fecioriei tale și a locuit întru tine și S-a sălășluit în noi²¹ și ne-a împăcat pe noi prin tine cu Dumnezeu și Tatăl. Tu ești vistieria tainei celei ascunse mai înainte de veac²². Tu ești cu adevărat cartea cea vie a Cuvântului duhovnicesc scris întru tine fără grai cu condeiul viu al Duhului Sfânt. Tu ești singurul tom scris de Dumnezeu în chip nemincinos al Noului Legământ pe care mai înainte l-a încredințat Dumnezeu oamenilor. Tu ești căruța lui Dumnezeu în zeci de mii de chipuri care ai adus Celui întrupat mii de îndreptați²³. Tu ești muntele Sion și munte gras, munte închegat în care i-a plăcut lui Dumnezeu să Se sălășluiască²⁴, în care sălășluindu-Se Și-a închegat trup însuflețit inteligibil ca al nostru Cel mai presus de fire. O, templu dumnezeiesc, o, om pământesc! O, stâlp mort și stâlp de viață făcător, nu luminând pe Israel cel trupesc care fugea, ci călăuzind pe Israelul cel duhovnicesc la neînșelarea cunoștinței, lumină care luminezi dumnezeiește. O, nor cu totul luminos și munte umbrat²⁵, nu umbrind pe

¹³ Isaia 7, 14.

¹⁴ Isaia 11, 10.

¹⁵ Isaia 11, 1.

¹⁶ Iezechiel 44, 2.

¹⁷ Daniel 2, 34

¹⁸ I Petru 1, 12.

¹⁹ Psalmi 83, 1.

²⁰ Psalmi 44, 1 și Înțelepciunea lui Solomon 8, 2 și 5.

²¹ Ioan 1, 14.

²² Efeseni 3, 9.

²³ Psalmi 67, 18.

²⁴ Psalmi 57, 16-17.

²⁵ Avacum 3, 3.

nerecunoscătorul popor al iudeilor, ci luminând cu torțele tale pe poporul cel ales al lui Dumnezeu, neamul cel sfânt²⁶. O, cea mai curată decât aurul și decât toată făptura sensibilă și nematerialnică! O pământ feciorelnic din care a venit Cel de-al doilea Adam și Cel mai vechi decât întâiul Adam. Ce mormânt te va acoperi? Ce pământ te va primi pe tine, ceea ce ai întrecut firea cerului prin sfințenie? Care sunt acoperămintele de îngropare? Care sunt giulgiurile? Care sunt podoabele? Ce miruri vor înmiresma trupul tău? Trupul tău cel binemirositor, cel fără prihană, cel plin de toată bunătatea, cel ce izvorăște iertarea, cel ce revarsă nesticăciunea, prin care are loc îndumnezeirea. Întru care este desăvârșirea, prin care este mântuirea. Căci tu cu adevărat ești cea frumoasă și prihană nu este întru tine²⁷. Să-ți cânte iarăși puțin dumnezeiescul Solomon: Frumoasă precum Ierusalimul, și mireasma veșmintelor tale, mireasmă de tămâie²⁸. Tu, sipet cu miruri al Mirului celui nedeșertat. Tu, veselie a untdelemnului celui de ungere. Tu, tămâiere a aromatelor celor înțelegătoare. Tu ești floarea nesticăciunii; pământ purtător de arome, sipetul purtător de viață, sfeșnicul cel luminos, porfiră de Dumnezeu țesută, veșmântul împărătesc, haină împistrită de Dumnezeu, mantie aurită, încingere nenumită a hlamidei înțelegătoare a Cuvântului, cunună împletită a împărăției, tronul cel înalt²⁹, ușa înălțată a cerului cerurilor, împărăteasa întregii firi omenești, având numirea neîntinată dimpreună cu fapta, ceea ce este mai înaltă decât toate, în afară numai de Dumnezeu. Ce mâini te vor înmormânta. Cu ce brațe vom purta pe cea care a purtat necuprinsul? Ce rugăciune de înmormântare îți vom face? Cu ce cântări te vom petrece la groapă? Cu ce buze vom lăuda ieșirea ta? Cu ce glas? Cu ce cuvinte vom împodobi minunile tale?³⁰ Pentru aceea în locul tuturor acestora îți vom aduce ție cuvintele: *Fericită ești tu între femei*³¹, din neam în neam³². Bindecuvântată ești tu în ceruri și slăvită pe pământ. Căci pe tine te slăvește toată limba cu recunoștință, propovăduindu-te

²⁶ Ieșirea 19, 6 și I Petru 2, 9.

²⁷ Cântarea Cântărilor 4, 7.

²⁸ Cântarea Cântărilor 6, 4 și 4, 11.

²⁹ Isaia 6, 1.

³⁰ Luca 1, 49.

³¹ Luca 1, 42.

³² Luca 1, 48.

Maică a vieții. S-a umplut toată făptura de slava ta³³. Totul s-a sfințit prin mirul buneii tale miresme. S-a nimicit prin tine pricina păcatului. S-a schimbat în bucurie blestemul strămoșei. Toți cântă prin tine împreună cu noi: Slavă în cer, pace pe pământ³⁴. Pe tine mormântul nu poate să te țină. Căci cele stricăcioase nu pot înnegri trupul cel stăpânesc. Iadul nu poate să te stăpânească. Căci cele ce sunt roabe nu se pot atinge de suflet împărătesc. Mergi, așadar, mergi în pace. Mută-te din sălașurile cele din făptură. Milostiv fă pe Domnul față de făptura de obște. Cât timp ai sălășluit cu cei de pe pământ, o mică parte a moștenit pământul. Din care te-ai mutat și întreaga lume te are pe tine obștească împăcare. Mai presus de Enoh ai fost mărită în bucurie, în veselie negrăită, în lumină veșnică, acolo unde este viața cu adevărat, împărăția cea cu totul luminoasă, dănuțuirea necuprinsă cu mintea a îngerilor. Pe lângă toate acestea, desfată-te de frumusețea Fiului tău. Desfată-te de bucuria nedeșertată și de fericirea neîmbătrânitoare. Acolo unde este șuvoiul veșnicei desfătări. Acolo unde sunt livezile nesticăciunii, izvoarele vieții veșnice, undele luminii celei izvorătoare din Dumnezeu, râurile veșnicei revărsări de lumină. Acolo este capătul tuturor celor nădăjduite și acum dorite. Cuprinderea tuturor bunătăților, arătarea celor ascunse și numai atunci văzute. Sfârșitul ultim, dincolo de care nu mai este nimic. Acolo Tatăl este închinat și Fiul slăvit și Duhul Sfânt este laudat. O unică fire a unei singure dumnezeiri în Treime. Acestea mi se pare mie că le-au spus și le-au laudat atunci bărbații aceia primitori de Dumnezeu și multe altele întrecându-le pe acestea. Căci eu nu știu ce să spun mai mult, praf și cenușă fiind și tot putreziciune și târându-mă pe pantece precum șerpilor. Dar trebuie din destul să mă achit de datoria cuvântului după putere, netrecând, cred, cu vederea nimic dintre cele privitoare la prezenta sărbătoare. Și dacă cineva va adăuga ceva mai înalt la acestea să ni se alăture nouă, participând la praznic. Dar spunând încă puține lucruri voi înceta din vâslirea cuvântului. Căci toți suntem deopotrivă lipsiți de un cuvânt după vrednicia celor laudate. Dar deopotrivă ne este și râvna de a ne arăta fiecare puterea. Dar va primi, știu bine, și acest cuvânt scurt, ceea ce a născut Cuvântul. Și ne va

³³ Isaia 6, 3.

³⁴ Luca 2, 14.

da în schimb poate nu tot ceea ce cerem, dar numai decît ceea ce suntem vrednici să primim. Căci îi este drag Preasfintei ca una care este mult dăruită să ne răsplătească mai mari pentru mai mici. Și acestea astfel să fie. Dar noi, o, luminoasă și vestită adunare (căci vă chem iarăși pe voi la încheierea cuvântului) vino, ca înaintînd în sfînta petrecere la mormînt a trupului feciorelnic să cîntăm cele de îngropăciune și să încununăm cu cinstiri pe ceea ce este începutul și temeiul sărbătorii. Ca aceasta să fie și mai strălucită să vină astăzi toată adunarea celor pămîntești și celor cerești și să-mi împlinească lauda ieșirii, alcătuită din aceste cuvinte.

S-a înălțat, s-a înălțat tabăra lui Dumnezeu din corturile lui Chedar³⁵ la corturile cele nematerialnice și iarăși vii. A fost luat cortul, arhetipul legii³⁶, chivotul cel mai presus de lume, al cărui chip a fost cel din lege. S-a înălțat ușa cea mai presus de ușile cele de sus³⁷ pentru ca ușa lui Dumnezeu cea mai presus de ceruri să primească împărătește în sânul ei cele împărătești. Primiți-o pe ea îngeri în veșminte albe. Lăudați-o ceruri. Slăviți-o cei de pe pămînt. Înălțați cetatea Împăratului celui mare³⁸. Pămîntule, bate din palme, înalță laude, povestește cele slăvite ale Fecioarei, scutecele de la naștere, minunile de la îngropare. Cum s-a îngropat, cum s-a mutat? Cum s-a aflat închinat mormîntul gol? Iudeea, adună-i pe fiii tăi, propovăduiește pe împărăteasa cea din Iuda, cu îndrăznire, nu te teme. Prăznuiește sărbătorile tale, Ierusalime. Strigă, tânguiește-te, petrecînd la groapă metropola lui Dumnezeu, cîntă psalmi davidicești, spune limpede, cu glas răsunător: *La ieșirea lui Israel din Egipt*³⁹. Maica Sionului pe care a ales-o Domnul. Cheamă pe fiicele tale, bisericile cele din neamuri. Cîntă ceva de jale⁴⁰, dar nu tragic, strigînd, fără să te întristezi. Căci prezenta sărbătoare este de veselie, iar nu de jale. Ghetsimani primește pe noua împărăteasă, pregătește mormîntul, încinge doliul, împodobește sicriul cu miruri. Racla să-ți fie ție păzitoarea comorii. Să fie păzit în siguranță sfîntul trup. Dacă va fi păstrat, rămânînd în mormînt va fi câștig deopotrivă

³⁵ Psalmi 119, 5.

³⁶ Evrei 8, 5.

³⁷ Isaia 6, 4 și Psalmi 23, 7.

³⁸ Psalmi 47, 3.

³⁹ Psalmi 113, 1.

⁴⁰ Psalmi 136, 4.

oamenilor și îngerilor spre închinare. Dar dacă se va întâmpla ceva străin și se va muta trupul cel fără de prihană, să rămână mormântul gol propovăduind minunea. Povestește generațiilor viitoare mutarea. Duhurilor celor de sus încredințând duhul Maicii lui Dumnezeu, iar nouă dându-ne sfințirea ca dintr-un izvor veșnic, dând mirul trupului. Să alergăm toți la Născătoarea de Dumnezeu, corurile părinților și patriarhilor, duhurile prorocilor și adunările preoților, adunarea apostolilor, mulțimile mucenicilor, adunările învățătorilor, sufletele dreptilor, cetele cuvioșilor, toată vrednicia și toată vârsta, împărați și puternici ai lumii, conducători și conduși, tinerii și fecioarele, bătrânii cu cei mai tineri, lăudați⁴¹. Înălțați cântări. Spuneți Maicii lui Dumnezeu, spuneți: Cât de fericită este casa lui David, din ale cărui coapse ai odrăslit tu, Maica lui Dumnezeu. Maici și Fecioare, slăviți pe singura maică și pururea fecioară. Mirese, veniți la cea nenuntită între tinere și nestricată și singura care a născut fără dureri pe Cel necuprins. Cele sterpe și văduvele, aplaudați-o pe cea care neavând cunoștință de bărbat⁴², a dezlegat legăturile nerodirii. Fiice, săltați petrecând la groapă nestricăciunea născătoare de prunc. Bindecuvântați neamuri, limbile să salte de fericire⁴³, cântați Maicii lui Dumnezeu toate semințiile pământului, cântați, începeți cu cântare și chimvale, strigați, măriți, cântați. Ia, ia Miriam timpanul și ieși înaintea fecioarelor. Mișcă psaltirea David, ia cuvântul, laudă pe împărăteasa ta, dănțuiește, lovește strunele alăutei, cheamă fecioarele, adună corurile cântăreților, rânduiește dănțuiri, să alerge în spatele crivatului, în fața lui, în dreptul lui să se conducă, în jurul mormântului să dănțuiască. Căci iată, chivotul cel nou al slavei lui Dumnezeu în care era vasul cel cu totul de aur și toiagul lui Aaron care a odrăslit și tablele Legământului⁴⁴. Iată capul despre care oracolele prorocilor au strigat. Iată scara pe care a văzut-o Iacov, inițiat fiind în cele sfinte, pe care a văzut pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se și coborând⁴⁵, pe care odinioară a fost o asemenea suire și coborâre. Aceasta este poarta cerurilor despre care a zis acela: *Cât de înfricoșător este locul acesta!*

⁴¹ Psalmi 158, 12.

⁴² Luca 1, 34.

⁴³ Luca 1, 48.

⁴⁴ Evrei 9, 4.

⁴⁵ Facerea 28, 12 și Ioan 1, 51.

*Aceasta nu este alta decât casa lui Dumnezeu și aceasta este poarta cerului*⁴⁶. Iată jertfelnicul cel din Sfânta Sfintelor pus în cortul arătat de Dumnezeu lui Moise în munte și în cele mai de nepătruns⁴⁷. Acum este umbrit de aripile serafimilor, acum răscumpără, prin vederea tainică a lui Iisus, păcatele noastre. Căci nu se mai pune jugul slujirii legii pe adevăratul Israel, fiindcă Hristos a semnat zapisul eliberării noastre prin slujirea cea în Duh și în har prin trupul cel luat din Sfânta Născătoare de Dumnezeu. Nu se mai acordă cale arhierilor o dată pe an în Sfânta Sfintelor. Căci Însuși Marele Arhieru Hristos Iisus, străbătând cerurile⁴⁸ prin trupul asumat având suflet rațional și înțelegător, umblând în noi pururea ca într-un templu al sfințirii feciorelnic tainic, tămâiază. Jertfește și este jertfit. Și aducând pârga roadelor, le pune înainte. Și pentru noi sfințindu-Se pe Sine, îi sfințește pe cei ce Îl sfințesc. Acestea sunt, Născătoare de Dumnezeu, tainele adormirii tale celei mai presus de lume. Acestea sunt rânduielile de îngropăciune ale cortului tău petrecut la groapă și înmormântat de Dumnezeu. Lauda de ieșire. Pomenirile cele mai înainte de îngropare și cele de după îngropare. Alaiurile de îngropare ale mutării celei mai presus de orice cunoaștere. Acestea sunt închipuirile prin ghicituri ale dumnezeieștilor taine și ale fericitelor luminări. Căci mintea noastră nu ajunge să ghicească mai mult decât cele spuse. Acesta este cuvântul scurt pentru care ne-am străduit noi. Este un cuvânt rugător și de mulțumire. Dacă are ceva vrednic de măreția ta, mulțumire ție pentru aceasta care ne-ai dat râvna și ne-ai bucurat. Iar dacă s-a vorbit mai prejos de vrednicia ta, ceea ce în mod necesar pățesc toți cei ce încearcă să vorbească despre tine, tu însăși numaidecât ne vei ierta având prin fire milostivirea prin apropierea pe care o ai în mod propriu de Fiul tău și Purtătorul tău de grijă. Dar știi că-l vei primi pe el ca pe cel mai bun dar, alcătuit din săracele mele osteneli. Căci nu am avut ce să aduc mai mult Maicii Cuvântului care întrece orice cuvânt decât numai acest cuvânt care curge din izvoarele curgătoare ale harului tău, ceea ce ești de Dumnezeu dăruită. Iar starea înfricoșătoare și mai presus de cunoaștere a dumnezeieștii tale petreceri în fericirea cea neîmbătrânitoare ca una care este cu totul necunoscută și nespusă,

⁴⁶ Facerea 28, 17.

⁴⁷ Facerea 40, 6.

⁴⁸ Evrei 4, 14.

să fie cinstită prin tăcere. Căci nu este drept ca, de dragul nostru, să ni se impună acestea nouă în detrimentul celor ce sunt mai buni decât noi și care, din pricina caracterului necuprins al celor de istorisit, se țin departe de orice cercetare. Ție, așadar, o, cu totul fericită, de trei ori Stăpână Născătoare de Dumnezeu, așa se cuvin să fie schițate cele datorate după putere de noi, care am alcătuit cuvinte ascunse despre tine prin rugăciunile tale cele pline de îndrăznire către Dumnezeu. Dar nouă cine ne va da cuvânt cu măsură pe potrivă înălțimii și mărimii înțeleșurilor celor preaslăvite despre tine și puterea de a le grăi? Dar o, Stăpână a tuturor oamenilor și cuprinzătoare a Înțelepciunii Înseși și a Cuvântului celui Enipostaziat, Pricina a toate, cea dintâi și începătoare. O, dătătoare a Vieții și Viața celor vii și pricina Vieții! O, sfântă și mai sfântă decât Sfânta Sfintelor! Comoară preasfântă mai presus de toată sfințenia! O, parte care ai unit firea oamenilor în chip nedesfăcut și nedespărțit cu Dumnezeu! O, împărăție a celor din pământ pământești, având putere nebiruită de la slava cea mai de sus! O, turn de apărare al creștinilor și aliată a celor ce-și pun nădejdele în tine. Primește de la noi, cei ce am primit prin tine lumina adevărului, laudele de Dumnezeu grăite tainic, pe cât ne era nouă cu puțință a le primi, din chipuri umbrite. Dar nouă celor ce am înfrumusețat acestea pentru tine, Maica lui Dumnezeu, dă-ne în schimbul acestora răsplată ca să o avem ca pe cea mai de cinste și mai strălucită bogăție de mult preț și comoară, rugăciunea ta și cererea către Fiul tău și Stăpânul nostru și Împăratul și Dumnezeu și Domnul. Prin care rugăciune, atunci când vom păcătui, Îl vom împăca pe Dumnezeu. Și îndreptându-ne, ne vom atrage nouă ceea ce este mai bun. Prin care rugăciune, armele barbarilor le vom socoti săgeți de prunci, iar sulița, și coiful, și arcul, și săgeata, să rămână fără țintă și fără lucrare. Și în sfârșit, prin care rugăciune se împlinește orice bine de către creștini și asemănarea cu Dumnezeu. Ai acum, iubite, rațiunea tainei, deși lipsit foarte mult de nădejde, căci nu este mai prejos de râvna noastră. Dar pe cel mai tainic și mai înalt, cere-l de la Înșuși Cel ce S-a deșertat pentru tine și Care S-a îngroșat cu trupul și cu tine însuși S-a unit întreg din iubire de oameni. Dar nu este rău dacă spunem că S-a înomenit, ca pe tine întreg să te facă Dumnezeu prin Duhul și să cheltuiască ceea ce este mai rău prin ceea ce este mai bun și ca să te înalțe pe tine de la pământ la Sine și ca să te așeze

pe tine pe tronurile părintești. Către Care pururea înalță-te printr-o viață și o vedere curată, petrecând în dumnezeiești cuvinte și purtări. Văzându-L pe Dumnezeu, atât cât este cu puțință, și văzut fiind de El. Pe Care silește-te să-L vezi limpede pururea prin luminările contemplației și prin suișurile virtuții, ca din ambele, din făptuire și vedere, să fii desăvârșit și tare, ajungând la bărbatul desăvârșit, la măsura vârstei lui Hristos⁴⁹, Căruia se cuvine slava și puterea în vecii vecilor. Amin.

Traducere de Laura Enache,
ediție de Pr. prof. dr. Dragoș Bahrim

⁴⁹ Efeseni 4, 13.